

Tämä on rinnakkaistallenne.
Rinnakkaistallenteen sivuasettelut ja typografiset yksityiskohdat
saattavat poiketa alkuperäisestä julkaisusta.

Julkaisun tekijä(t): Paldanius, Mika

Julkaisun nimi: Vieritutkimusasiantuntijana laboratoriossa

Julkaisuvuosi: 2021

Versio: Kustantajan versio

Käytä viittauksessa alkuperäistä lähdettä:

Paldanius, M. (2021). Vieritutkimusasiantuntijana laboratoriossa. *Bio-analyttikko*, (4), 5-7.

Vieritutkimusasiantuntijana laboratoriossa

TEKSTI Mika Paldanius, koulutuspäällikkö, dosentti, Oamk

Sovimme Liisa Lehdon kanssa haastattelun lokakuun alussa muutama päivä hänen eläköitymisensä jälkeen.

Liisa Lehto on tehnyt pitkän uran Oulun yliopistollisen sairaalan (Oys) laboratoriossa ja NordLabissa vieritutkimusasiantuntijana. Hän on tehnyt uranuurtavaa työtä hoitajien tekemien laboratoriotutkimusten eli vieritutkimusten laadun parissa.

Liisa Lehdon väitöskirja käsitteli kaksiportaista vuorovaikutteista koulutus- ja hallintomallia, jota sovellettiin veren glukoosimäärityksissä hoitajien tekemissä vieritutkimuksissa. Kehitetyn mallin mukaan koulutetut hoitajat pystyivät käytännössä samaan laatuun kuin laboratoriohoitajat. Vieritutkimuksiin liittyy useita virheitä vaiheita, jotka vaikuttavat kielteisesti potilaiden hoitoon. Kaksiportaisessa mallissa laboratorioalan ammattilaiset kouluttivat terveydenhuollon yksiköissä työskentelevät yhdyshenkilöt, jotka puolestaan siirsivät osaamista ja tietoa omaan yksikkönsä muille hoitajille.

Kävimme haastattelussa läpi Liisan koulutus- ja työhistoriaa. Valitettavasti en päässyt työesteiden vuoksi paikan päälle Liisalle järjestettyyn juhlaluentoon ja kahvitilaisuuteen. Onneksi Liisan kautta sain tilaisuudesta tallenteen.

Liisa kertoi tilaisuudessa keskeisistä asioista urallaan ja siitä, miten vieritutkimusasiantuntijan työ on kehittynyt vuosien varrella. Lait ja asetukset, standardit ja suositukset ovat ohjanneet kehitystyötä Oys:n ja Oulun kaupungin kanssa tehtävässä yhteistyössä.

Tärkeitä etappeja kehitystyössä

Toiminta aloitettiin vuonna 2005 tekemällä vieritutkimustoiminnan kartoitus- kyselyllä Oulun yliopistollisen

sairaalan eri osastoille. Kartoituksen tuloksen perusteella päätettiin toiminta aloittaa veren glukoosimäärityksen laadun parantamisella. Johdon sitoutuminen kehitystyöhön on erittäin tärkeää, niinpä hallinnollinen moniammatillinen työryhmä perustettiin vuonna 2006. Ensimmäisenä harmonisoitiin laitteet ja tarvikkeet kilpailuttamalla ne. Pilottiosastoiksi valittiin kaksi Oysin yksikköä.

Vuonna 2008 perustettiin laboratorion ja Oulun kaupungin yhteinen työryhmä, joka alkoi pohtia, miten vieritutkimustoiminta järjestetään kaupungin yksiköissä. Rakennettiin hallintomalli, joka toimii pääpiirteissään vielä tänäkin päivänä. Kotisairaanhoidon, hoivahoidon ja terveyskeskusvastaanottojen vieritutkimustoimintaa on yhteistyössä kehitetty vuodesta 2008 alkaen. Ensimmäinen INR-poliklinikka aloitti toimintansa vuonna 2013 ja tänään näitä poliklinikoita on 10 kpl ympäri kaupunkia.

Kustannusten hallintaan liittyvät vieritutkimuspalvelupakettisopimukset otettiin käyttöön Oys:n ja Oulun kaupungin kanssa vuonna 2015, jolloin siirryttiin kausilaskutukseen.

Nykytilanne

Viimeisimpinä Liisan työuran aikana kehitystyötä tehtiin mm. Oys:n tehohoitoyksikön kanssa, kun kaikkien potilaiden verengluukoosimääritykset alettiin tekemään tietoliikenteeseen liitetyllä mittarilla. Näin tulokset siirtyvät suoraan mittarilta potilaan rekisteriin.

Laitteiden ja tarvikkeiden kilpailutukset hoidetaan yhteistyössä PPSHP:n Hankintapalveluiden kanssa. Tänä päivänä yksi tärkeimmistä kriteereistä on laittei-

den ja toimintojen liitettävyys tietojärjestelmään. Vieritutkimusyksikkö vastaa reagenssien ja kontrollien erävarausten tekemisestä yhdessä toimittajien kanssa. Toimintaohjeiden standardoiminen ja laadunvarmistuksen toimenpiteet ovat päivittäistä työtä.

Sekä kontrolli -että potilastulosten tallentaminen tietojärjestelmään joko manuaalisesti tai suoraan tietoteknisten liitäntöjen kautta edennyt vauhdilla. Myös mikrobiologisten vieritutkimusten kehittämistyö on aloitettu NordLabin alueella.

Vierianalytiikka tulevaisuudessa

Tulevaisuudessa vierianalytiikka kehittyy ja sen käyttö potilaiden hoidossa edelleen lisääntyy. Laboratorion rooli vieritutkimusten ohjaajana korostuu. Muiden terveydenhuoltoalan ammattilaisten vieritutkimusosaamisen varmistaminen on tulevaisuuden haaste. Tähän voidaan vastata mm verkkokurssien avulla. Liisa onkin ollut mukana laatimassa mm. Duodecimin vieritutkimustoiminnan verkkokursseja.

Liisa Lehdon tekemä pioneirytyö jatkuu tulevaisuudessaakin.

Hyviä eläkepäiviä Liisalle!

Kirjat, joissa Liisa mukana

Liisa Lehto: Interactive two-step training and management strategy for improvement of the quality of point-of-care testing by nurses : implementation of the strategy in blood glucose measurement (2014), Väitöskirja.

Pekka Pölönen, Tero Ala-Kokko, Kai Helveranta, Helena Jäntti, Anne Kokko (toim.). Akuuttihoitoon laitteet (2013), Kustannus Oy Duodecim.

Tarja Friman, Marja Kuparinen, Liisa Lehto, Eeva Liikanen: Laboratoriotutkimusten näytteenotto (2021), Byrettikustannus.

Seija Tuokko, Anja Rautajoki, Liisa Lehto: Kliiniset laboratorionäytteet Opas näyttöiden ottoa varten (2009), Sanoma Pro Oy.

Liisan koulutukset ja työura

